ארוחת הבוקר האחרונה בעין-צורים

איש קולנוע צעיר משקיף בצער ובתקווה על תהליכי ההתבגרות שפוקדים את הקיבוץ שבו גדל, עין־צורים. נא להכיר: "הביתה" נוסח הקיבוץ הדתי

יעקב בר און

אור חיוור של שעת בוקר מוקדמת. מבט מלמעלה על קיבוץ עין-צורים המטופח. המדשאות. בית הילדים. הרפת. "מגג חדר האוכל רואים הכול", אומר גולן רייז, נזכר כיצד היה קם לפנות בוקר, עולה למעלה ומשקיף על הזריחה. תשע שנים לאחר שעזב את נוף ילדותו, חזר רייז, 32, אל חדר האר־כל, "אחד הסמלים האחרונים של הקיבוץ הישן".

בדיוק כשחיפש נושא לסרט הגמר במסגרת לימודיו ב'מעלה', בית הספר הירושלמי לקולנוע, הגיעה אל רייז ההזמנה אל חגיגות ה-60 של עין-צורים. הוא לא חיפש חגיגות, אלא סיפור אנושי שייגע וירגש. כשבא לבקר אצל משפחתו במשק ושמע על סגירת "הפרלמנט", לא היה לו ספק לגבי מהות סרטו. העובדה שלבסוף הסגירה לא הייתה מוחלטת, ושלסיפור מתלווה אקורד סיום מפתיע, מהווה כבר ראשיתו של סרט אחר.

"הפרלמנט" בעין-צורים – לא מה שחשבתם. זה השם שהודבק לקומץ שומרי הגחלת שם, שהמשיכו לפקוד את חדר האוכל מדי בוקר גם לאחר שנסגר לחברים והחל לשרת רק את אורחי בית ההארחה שבמקום. צביקניו הגד"שניק, רפי הארכיונאי, אהרוני התימני, יובל הנויניק ואולי עוד טרמפיסט או שניים התייצבו שם מדי בוקר כלעבודת הבורא, ובין ביס לביס דסקסו את תהפוכות עולמם המשתנה.

רייז נולד בעין-צורים, דור שלישי במשק. היה נער מת־לבט. "משהו בחינוך הדתי שקיבלתי לקה בחסר", הוא מספר. "במקום להעלות בפנינו שאלות אמיתיות על אמונה, שיננו לנו שכפי שקמים בבוקר, מצחצחים שיניים ואוכלים, כך גם צריך להתפלל. מה זה ה'צריך' הזה? כשהשתחררתי מהצבא כבר הייתי בלי כיפה על הראש".

זו חזרה למקומה עם הזמן. לאחר ששירת בצבא כמפקד טנק, שב למשק ולא מצא את עצמו. בגיל 23 שר את הבלדה שלו לעוזב קיבוץ, "כשהמשק כבר היה נתון בתהליך הפרטה מאוד אגרסיבי וכאוב, עם המון מתחים בין החברים".

גולן ניסה ללמוד באוניברסיטה ועזב. שנה למד משחק, "עד שהבנתי שאני רוצה להיות מאחורי המצלמה, כבמאי, לא מולה". הסרט מתמקד בשלושה מאנשי "הפרלמנט", טיפר־סים שונים זה מזה. רפי אילן הוא מדור הראשונים. ארכיונאי המשק, חרזן בלתי נלאה, בעל הומור מיוחד במינו. לעומתו, צביקניו רוזנבלום, צרוב השמש והמשופם, הוא איש העבר־דה שיגיעתו בגידולי השדה היא תכלית חייו. משלים את המשולש יובל נבו, הצעיר מהם, שנותר רווק ומשקיע את מרצו בטיפוח הנוי.

על רקע מוזיקה נוסטלגית שהלחין שרון רייז, אחי הבמאי, המצלמה נעה במרחבי המשק, ומדי פעם חוז־רת אל ההתכנסויות המהורהרות של אנשי "הפרלמנט". היא מתלווה אל צביקניו בשדות. הבן אדם מחמיץ חזרה לקראת החגיגות בגלל שתפוחי האדמה, בני טיפוחיו, לא קיבלו מים במשך שבוע. הוא מנצח על קטיף הסלרי של העובדים התאילנדים, ומתוודה ש"העבודה היא חיינו". "בשבתות ארוכות אני כמעט משתגע", הוא מגלה ונוגס גבעול סלרי רענן.

יובל הנויניק, שכולו נשמה, אינו מפסיק להעלות יר־זמות. למשל, חידוש מרוץ הלפיד אל "בסיס האם" של הקיבוץ בגוש-עציון. הוא מנסה לפתח "תיירות" מקומית. הוא נראה ממתין עם שתייה קרה למבקרים, שאינם מסת־ערים בהמוניהם. וכשבאה משפחה קטנה ומתאכזבת, הוא מחזיר את הכסף...

בין לבין נמשכים הדיונים ב"פרלמנט". יש על מה לרכל ועל מי לקבול. במקביל נערכות חזרות לקראת החגיגות. "מה יש בכלל לחגוג?", תוהה אילן. "הרי זה כבר לא הקיבוץ של פעם. לאחר שביטלו את הביחד רוצים ליצור ביחד חדש? מה יצא מזה?"

יום לפני החגיגות נערכת ההצבעה הגורלית בקלפי. הרוב בעד הסגירה. נופל הפור ושום תפילה בבית הכנסת איננה עוזרת. כולם, לרבות אילן וזוגתו טובה, מתיישבים על המדשאה הגדולה לחגוג 60. שרים שירי מולדת ועו־רכים תחרות משיכה בחבל. הסרט מסתיים בהצבת מנעול על חדר האוכל.

תפקיד האיש ה"רע" בסרט מוטל על כתפיו החסונות של גבר מזוקן שמסתובב בחדר האוכל עם מכנסיים צבעו־ניים ולראשו מעין מצנפת של טבח. לאחר שכבר סגר את חדר האוכל בקיבוץ שובל, נשכר יהושע מס מקיבוץ מע־ברות כדי לנצח על ענף המזון בעין-צורים. הוא, שנשמע מלין על ה"דינוזאורים שאינם מסתגלים לחידושי הזמן", נפנה אלי בינות לסירים המהבילים ומצהיר חגיגית: "חדר האוכל הוא מוסד שמשרת את האירוח במשק ואין כוונה לפגוע בו. בשביל מה לפתוח אותו בבוקר בשביל 'פרלמנט' שאין בו אפילו עשרה חברים?"

מי שמזדמן לחדר האוכל בליל שבת, רואה מול אורחי בית ההארחה שני בני-זוג קשישים, המשחקים במחזה הזה את אחרוני המוהיקנים. אלה הם טובה ורפי אילן. "אנחנו המשפחה היחידה בקיבוץ ללא מטבח ובלי גז וכיריים", הוא שח. "האישה שלי לא יודעת לבשל".

"בשביל מה צריך מטבח אם יש חדר אוכל? כך חשב־תי כל השנים", אומרת טובה אילן, 80, אשת חינוך, שעל פועלה, כולל הקמת 'מרכז הרצוג' במקום, קיבלה תואר דוקטור של כבוד מאוניברסיטת בר-אילן ופרס מטעם "אבי-חי". "אם כל השנים לא בישלתי מחוסר זמן, אז להתחיל להתקשקש עכשיו עם בישולים רק בגלל שחדר האוכל נסגר לחברים?"

לדבריה, כשחברים מזמינים אותם לסעודת ליל שבת הם אומרים יפה תודה והולכים לאן שהם רגילים ללכת. "אנחנו שומרים על חדר האוכל כמו על משמרת הקודש", היא אומרת.

רפי, עם בלוריתו הכסופה והמדו־בללת, מציג את עצמו כבשחכ"ל. לא הבנתם? בעל של חברת כנסת לשעבר. בשלהי הכנסת ה-16, עם פרישת פרס וחבריו מהעבודה לקדימה, הפכה אילן, ממייסדי "מימד", לח"כית לחודשיים וחצי.

שניהם בוגרי "בני עקיבא", עוד מימי ההכשרה בביריה. אילן, 81, היה בין מייסדי עין-צורים בגוש-עציון בשלהי 46'. "לא היה כביש סלול למקום, וחדר האוכל היה בצריף עם ספ־סלים לאורכו, ללא חשמל. אכלנו במשורה. בשר רק בשבת. מדי בוקר מרחנו על לחם ריבה ושתינו תה. מוקפים בכפרים ערביים, הרגשנו כמו חלוצים".

לאחר נפילת הגוש היה קומונר בתל-אביב, "בצו התנועה". בשוך הקרבות נמנה עם מייסדי הקיבוץ במקומו הנוכחי.

"הקיבוץ – חלום שנגוז", מצוטטת בסרט טובה, רעייתו. לאחר ששתי בנותיהם עברו העירה, אילן נשאר אופטימי. "אני מאמין שבבוא היום יקומו חבר'ה צעירים שיבגדו בקיבוץ המתחדש, ויחזרו לקיבוץ השיתופי שבו האמנו. זה רק עניין של זמן."...

לסרטו של רייז יש סוף מפתיע, שבו נראית משאית עמו־סה פורקת את מטענה באחד מבתי עין-צורים. "פרלמנט ארוחת הבוקר" החזיר את גולן רייז הביתה.

דינוזאורים עקשנים. גולן רייז (משמאל) עם הח"כית לשעבר טובה אילן ובעלה רפי

צילום: מרים צחי

הדלקת נרות	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	16.11	17.27
תל אביב	16.26	17.28
חיפה	16.14	17.26
באר שבע	16.29	17.29
אילת	16.32	17.32

מזג האוויר

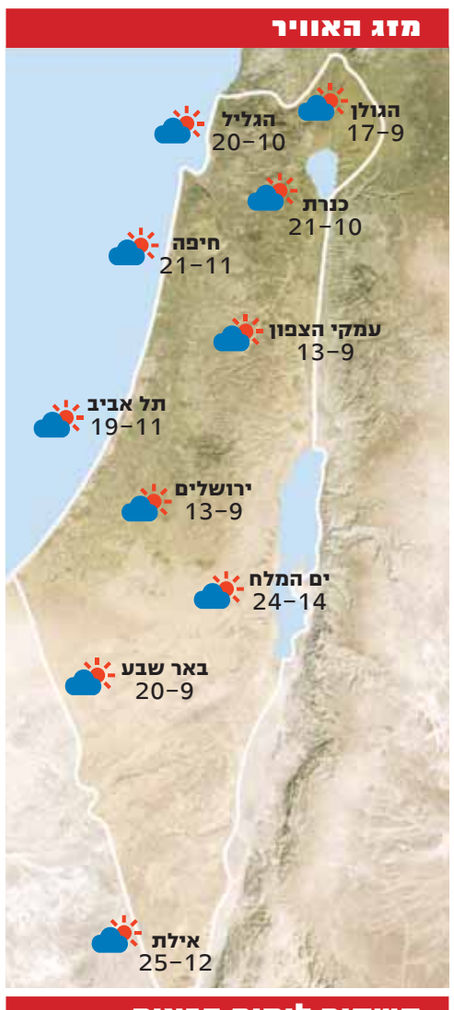

תשקיף לימים הבאים

שישי	שבת	ראשון	שני
נאה	מעונן חלקית	מעונן חלקית	מעונן חלקית

ויחי

	שישי	שבת
הפרק	ישעיה יט־כ	ישעיה כא-כב
המשנה	טהרות ד, יב־יג	טהרות ה, א-ב
הדף בבלי	בבא בתרא קלג	בבא בתרא קלד
ההלכה	שו"ע או"ח שפה, א-ג	שו"ע או"ח שפה, ד - שפו, ב
הרמב"ם	טומאת אוכלין ז-ט	הטומאת אוכלין י-יב
זריחה	6.36	6.36
שקיעה	4.50	4.50
סוף זמן ק"ש	8.21	8.22

מבצעים חמים בדקה ה-90
נופש כשר
בלעדי ללקוחות פאג"י פלוס
מלון כינר
אמצ"ש לילה שני 50% | סופ"ש במחיר בלעדי
מהדרין הרב אויערבך
מבצעי פנים
ריזורט מרינה קלאב
285 $ סופ"ש חצי פנסיון
מבצעי חו"ל
איטליה 288 $ טיסות ישירות במבצע
ספרד 333 $ טיסות ישירות במבצע
ארגון שבתות חתן, שבע ברכות וימי עיון | חיסכון של עד אלפי ש"ח באיחוד שלכם
daka 90 דקה ה-90
03-63-66-830
נופש כשר

בס"ד
מחפשים נופש כהלכתו?
הגעתם למקום הנכון!
גדעון שלומי
מלון רימונים מרינה קלאב אילת מזמין את הציבור הדתי
לנופש משפחתי באווירה רגועה ונעימה.
על הלגונה בחוף הצפוני, במרכז הבילויים ובמרחק הליכה מחוף הים
עומדת לרשותכם המרינה הפרטית היחידה בארץ.
המרינה מציעה מגוון פעילויות ספורט ימי כמו: קיאקים, סירות פדלים ועוד.
אתם מוזמנים להתארח אצלנו באחד משני סופי שבוע מיוחדים בחודש ינואר
20-24.1.2010 או 27-31.1.2010
בהשגחת הרב נחשוני - גלאט כשר למהדרין
אירוח על בסיס חצי פנסיון המותאם במיוחד לאוכלוסייה הדתית
שבת כהלכתה, כולל היפוך ארוחות
עונג שבת
זמני רחצה בבריכה - הפרדה מלאה בין נשים לגברים
תכנית בידור מלאה, איכותית וייחודית המותאמת לציבור הדתי
מלונות רימונים. שלווה ישראלית.
רשת מלונות רימונים מרינה קלאב
www.rimonim.com
להזמנות: 6333* או אצל סוכן הנסיעות שלך
רימונים גלי כנרת ■ רות רימונים צפת ■ כפר הנופש רימונים נווה אטיב ■ רימונים המעיין נצרת ■ רימונים אופטימה ר"ג ■ רימונים ירושלים ■ רימונים אילת ■ רימונים מרינה קלאב

פסח תש"ע
● חווית נופש ייחודית
● מבחר מלונות ברחבי הארץ
● צוות מקצועי למתן שירות אישי
● מופעים עם מיטב האמנים
● פעילויות ותכניות לכל הגילאים
● כשרות מהודרת
כנען ספא צפת גלאט למהדרין לא שרויה
דן כרמל חיפה מהדרין שרויה
דן פנורמה ת"א מהדרין שרויה
מרידיאן ים המלח גלאט למהדרין לא שרויה
גולדן קראון עמק יזרעאל גלאט למהדרין לא שרויה
קראון פלאז'ה ירושלים מהדרין לא שרויה
דן פנורמה ירושלים מוצרי מהדרין שרויה
מעלה החמישה הרי י-ם גלאט למהדרין לא שרויה
מרכז ההזמנות הגדול ביותר לפסח בארץ
מבצע למקדימים להירשם
חוברת תישלח לכל פונה
כפר המכביה ר"ג מוצרי מהדרין שרויה
בית וגן ירושלים גלאט למהדרין לא שרויה
בלו ביי נתניה גלאט למהדרין לא שרויה
● מחירים מיוחדים לחברי מועדון בכל המלונות לאורך כל השנה
● מחלקת תעופה והשכרות רכב לכל היעדים בעולם
תור פלוס תיירות נופש וארוחות
להנות מכל הפלוסים
www.tourplus.co.il
טל: 03-9050505
הצטרפו עכשיו למועדון הלקוחות ותיהנו ממגוון הטבות ייחודיות